

Miodrag Rogić

DRAGUTIN GUTA TOŠIĆ (1939 – 2007)

Nedavno nas je napustio istoričar umetnosti Dragutin Guta Tošić. U mladosti je bio uspešni košarkaš, u zrelim godinama cenjeni upravnik Instituta za istoriju umetnosti, a uvek lucidni likovni kritičar koji se oglašavao i na stranicama Likovnog života. Sve to dopunjavao je kao brižni otac i deda što se predano starao o mladima. A kad se tome doda ko je sve bio na Novom groblju na Tošićevom ispraćaju, onda se može zaključiti kakav je ugled uživao.

Mnogi srbi od duha regrutovani su iz prosvetarskih porodica. Takav je slučaj i sa Dragutinom Tošićem. Njegovi roditelji izveli su na put naraštaje mladih Dorćolaca, a svoja dva sina osposobili da nose najviša naučna zvanja. Pritom, mlađi, Dragutin, bio je daroviti član košarkaške družine koju je predvodio Radivoje Žučko Korac, legendarna "petica" OKK Beograda, inače Tošićev veliki prijatelj i venčani kum. Guta je imao ne malo sreće sa učiteljima. U basketu, vodio ga je u svetu priznati Bora Stanković, a na Odeljenju za istoriju umetnosti— kada se po okončanju sportske karijere okrenuo studijama— zapazili su ga dva čuvena profesora, Lazar Trifunović i Dejan Medaković. Nastupilo je vreme uspona Dragutina Tošića. Diplomirao je 1969. godine na Odeljenju i već iste godine primljen je na mesto sekretara, a ubrzo zatim prešao je u Institut za asistenta. Vreme nije gubio. Vredan kakav je bio, prepreke je savladivao redom i bez zastoja: magisterij je stekao 1975. radom Četvrta jugoslovenska umetnička izložba, a onda je temu proširio i, posle dvogodišnjeg pisanja, predao tekst pod nazivom Jugoslovenske umetničke izložbe 1904—

1927, a 1980, odbranivši doktorsku tezu postao naučni savetnik. Uporedo s tim teče njegova saradnja sa Glasnikom Muzeja grada, sa časopisom Umetnost i sastavljanje sertifikata za Galeriju umetničkih reprodukcija, čime je pokazao dvostruku stranu svoje ličnosti. Istražujući srpsku umetnost s kraja XIX i početka XX veka, on je i metodom i načinom izlaganja bio potpuno u tokovima Beogradske škole istorije umetnosti. Kada je, međutim, govorio o savremenoj likovnoj sceni, on, poštovalac Borhesa, Darela i Crnjanskog, svojom razgranatom, baroknom rečenicom postajao je lucidni tumač "govora slike" po kojoj je upamćen u beogradskoj likovnoj kritici. Ne malo njegovih napisa ostaće upamćeno, ali će za mene to biti onaj posvećen slikarstvu Miće Popovića na izložbi u Bjeljini i, kasnije, na Andrićevom vencu u Beogradu. Istovremeno, nasledivši u poslu pisca sertifikata svog mentora, Lazara Trifunovića, Tošić je bio majstor minijatura koje je, omeđen prostorom, sastavljao kao čovek pouzdana oka i iskričava duha.

Nosio je ime jednog od najlepših Nemanjića, kralja Dragutina, čiji lik pleni svojim izgledom posmatraču u crkvi Svetog Ahilija u Arilju. Naočit, on je, ponosita ponašanja, vazda bio u sukobu sa autoritetima, pa je sa njima ne retko ratovao bez obzira na cenu koju je na kraju morao da plati. Dugo će se pamtili njegovi duhoviti i britki komentari na dnevna zbivanja iz sportskog, kulturnog i političkog života zbog kojih smo rado odlazili do Instituta na podnevni razgovor. Preselivši se, brzo i nenadno, na Vladanovac, među svoje rođake i prijatelje, Dragutin Guta Tošić ostavio je prazninu u našim životima koji su ostali siromašniji, jer je s njim nestao bolji deo nas samih. Zbog svega toga, na kraju, ne preostaje nam ništa drugo no da mu uputimo nežno i toplo – Hvala!